

**TÜRKİYE İLE KAZAKİSTAN ARASINDA
HUKUKİ VE TİCARİ
KONULARDA ADLİ YARDIM SÖZLEŞMESİ**

Türkiye Cumhuriyeti ve Kazakistan Cumhuriyeti (bundan böyle "Akit Taraflar" olarak anılacaklardır), iki ülke arasında, egemenlik haklarına karşılıklı saygı, eşitlik ve karşılıklı yarar ilkelerine dayanarak, adli alanda. İşbirliğini geliştirmek arzusu ile, Hukuki Konularda İşbu Adli Yardımlaşma Anlaşması'nın akdolanmasını kararlaştırmışlardır.

Bu amaçla, Akit Taraflar aşağıdaki hususlar üzerinde mutabık kalmışlardır.

**KISIM I
GENEL HÜKÜMLER**

**Madde 1
Adli Koruma**

Bir Akit Tarafın uyrukları, kendi milli mevzuatları gereğince, diğer Akit Tarafın ülkesinde, bu Akit Tarafın vatandaşları ile aynı şekilde adli korumadan yararlanacaklar, hukuki ve ticari konularda, diğer Akit Tarafın adli makamlarına, bu tarafın vatandaşlarının tabi olduğu aynı şartlarla dava açmak veya müracaat etmek hakkına sahip olacaklardır.

**Madde 2
Adli Yardımlaşma Kanalı**

Akit Taraflar, 11. madde gereğince alınan tedbirler hariç olmak üzere, işbu Anlaşma gereğince adli yardımlaşma taleplerini, Merkezi Makam olarak belirledikleri Adalet Bakanlıkları aracılığı ile yapacaklardır.

Türkiye Cumhuriyeti bakımından merkezi makam Adalet Bakanlığı'dır. Kazakistan Cumhuriyeti bakımından ise merkezi makam Adalet Bakanlığı'dır .

**Madde 3
Lisan**

1. Akit Tarafların Merkezi Makamları arasındaki yazışmalar, İngilizce veya Rusça tercümesi eklenmek suretiyle, kendi dilleri ile yapılacaktır.

2. Adli yardımlaşmaya ilişkin istinabe talepleri ve bunların ekleri, talepte bulunan Akit Tarafın resmi dilinde yazılacak ve talepte bulunulan Akit Tarafın resmi dilinde veya İngilizce veya Rusça onaylı tercümesi eklenecektir. Bütün bu belgeler iki nüsha halinde tanzim edilecektir.

Madde 4

Adli Yardımlaşma Masrafları

Akit Taraflar, bilirkişi ücretleri hariç olmak üzere, İşbu Anlaşma kapsamına giren adli yardım taleplerini masrafsız olarak yerine getireceklerdir. Bilirkişi ücretleri, talepte bulunulan Akit Tarafın mevzuatına göre tesbit edilecektir.

Madde 5

Adli Yardım Talebinin Reddi

Şayet Akit Taraflardan biri adli yardım talebinin yerine getirilmesini kendi egemenlik, güvenlik veya kamu düzenine aykırı görürse bu talebi reddedebilir. Bununla beraber, red gerekçesi diğer Akit Tarafa yazılı olarak bildirilecektir.

Madde 6

Adli Yardımlaşmada Uygulanabilecek Kanunlar

Akit Taraflar, adli yardımlaşma talebinin yerine getirilmesinde kendi kanunlarını uygulayacaklardır. Bununla beraber, "talepte bulunan Tarafın isteği üzerine, diğer Akit Taraf, kendi temel hukuk ilkeleri ihlal edilmemek şartıyla, talepte bulunan Akit Tarafın usul hükümlerini uygulayabilir.

Madde 7

Kanun ve Mevzuat Konusunda Bilgi Teatisi

Akit Taraflar, talep üzerine, kendi Devletlerine halen veya daha önce yürürlükte bulunan kanun ve mevzuat ile, bunların mahkemelerdeki uygulamaları konusunda birbirlerine bilgi vereceklerdir.

Madde 9

Belgelerin İspat Gücü

Akit Taraflardan birinin resmi organları tarafından düzenlenen belgeler, diğer Akit Tarafın ülkesinde aynı ispat gücüne sahip olacaktır.

Madde 10

Uyuşmazlıkların Çözümlemesi

İşbu Anlaşmanın uygulaması veya yorumuyla ilgili olarak ortaya çıkabilecek uyuşmazlıklar diplomatik yoldan çözümlenecektir.

**DİPLOMATİK VEYA KONSÜLER TEMSİLCİLİKLER ARACILIĞI İLE
TEBLİGAT YAPMA VE DELİL TOPLAMA**

Her Akit taraf, diğer Akit tarafın ülkesinde bulunan vatandaşlarına, diğer Akit Tarafın kanunlarını ihlal etmemek ve hiçbir zorlayıcı tedbir alınmasını gerektirmemek şartıyla, diplomatik veya konsüler temsilcilikleri aracılığı ile, tebligatta bulunabilir ve delil toplayabilir.

**KISIM II
HUKUKİ VE TİCARÎ KONULARDA ADLÎ YARDIMLAŞMA
BÖLÜM 1**

Madde 12

Adli Yardımlaşmanın Çerçevesi

Akit Taraflar, İşbu Anlaşma gereğince, aşağıda belirtilen hususlara ilişkin adli yardımlaşma taleplerini yerine getireceklerdir:

1. Diğer Akit Tarafın ülkesinde bulunan ilgili kimselere, adli belgelerin gönderilmesi ve tebliğ edilmesi, İstinabe suretiyle delil sağlanması, Mahkeme ve hakem kararlarının tanınması ve tenfizi, işbu anlaşmada öngörülen diğer yardımlar.

Madde 13

Adli Yardım Talebi

1. Adli yardım talebi, istinabe yoluyla yapılacaktır. İstinabe talepleri aşağıdaki hususları içerecektir:

a. Talepte bulunan ve talepte bulunulan makamların adları,

b. Davanın mahiyeti ve olayların kısa bir özeti ile dinlenmesi istenilen kişilere sorulacak sorular,

c. Tarafların adı, cinsiyeti, yaşı, milliyeti, mesleği, meskeni veya ikametgahı ile hükmi şahısların idari merkezleri,

d. Yapılacak adli işlemler,

e. Dilenmesi istenilen kimselerin adları ve adresleri,

f. Tetkiki istenilen belgeler veya diğer hususlar,

g. Talebin yerine getirilmesi için gerekli görülen diğer belgeler.

2. Yukarıda sözkonusu istinabe talebi ve bu talebe ekli belgeler, talepte bulunan makam tarafından imza edilecek ve mühürlenecektir.

Madde 14

Dava Masrafları İçin Teminat Muafiyeti

Akit Taraflardan birinin adli makamları, diğer Akit Tarafın vatandaşlarından, bunların adli yardıma ihtiyaçları bulunması halinde, salt yabancı olmaları veya diğer akit tarafın ülkesinde meskeni veya ikametgahı bulunmaması nedeniyle, kefalet teminat akçesi ve/veya taahhüt senedi vermelerini talep etmeyecektir.

Aynı hüküm, adli makamlara yapılacak başvurular için gerekli her türlü ödeme bakımından da uygulanacaktır.

Madde 15

Yargı Giderleri

Akit Taraflardan birinin vatandaşları, diğer Akit Taraf ülkesindeki yargı masraflarını, bu Tarafın vatandaşları ile aynı şartlar ve kapsamda ödeyeceklerdir.

Madde 16

Hükmi Şahıslar

1, 14 ve 15.nci maddelerin hükümleri. Akit Taraflardan her birinin mevzuatı gereğince teşekkül eden hükmi şahıslar hakkında da uygulanacaktır.

Madde 17

Adli Müzaheret ve Yargı Giderlerinden Muafiyet

Akit Taraflardan birinin vatandaşları, diğer Akit Tarafın ülkesinde, bu Akit Tarafın vatandaşlarına uygulandığı şekilde, yargı giderlerinden muafiyet veya adli yardım talebinde bulunmak için başvuruda bulunabilir. Yargı giderlerinden muafiyet veya adli yardım için talepte bulunulması halinde, başvuru sahibinin meskeninin veya ikametgahının bulunduğu yerdeki yetkili- makam kendisine bir belge verir. Şayet, başvuruda bulunanın Akit taraflardan birinde veya diğerinde, 'meskeni veya ikametgahı yoksa, sözkonusu belgeyi kendisine ülkesinin diplomatik veya konsolosluk temsilciliği verebilir.

BÖLÜM 2

BELGELERİN TEBLİĞİ VE DELİL SAĞLANMASI

Madde 18

Kapsam

Akit Taraflar, talep üzerine, karşılıklı olarak belgeleri tebliğ etmek ve delil sağlamakla yükümlü olacaklardır.

1. Belgelerin tebliği; adli veya gayri adli belgelerin tebliğini kapsar,
2. Delil sağlanması; Tarafların, tanıkların ve bilirkişilerin sorgulanması ile hukuki ve ticari davalara ilişkin delillerin toplanması ve bilirkişi raporunun hazırlanması ile hukuki teftişi ihtiva eder.

Madde 19

Taleplerin Yerine Getirilmesi

1. Talepte bulunulan kuruluş, kendisini talebi yerine getirmeye yetkili görmüyorsa, sözkonusu talebi, bunu re'sen yerine getirmeye yetkili makama iletir ve keyfiyetten talepte bulunan Akit Tarafı haberdar eder.
2. Akit Taraflardan birinin talepte bulunulan yetkili makamları, istinabe talebinde belirtilen adrese göre talebi yerine getiremezlerse, adresin tesbitine elverişli tedbirleri alırlar ve istinabe talebinin yerine getirirler. Bu makamlar, gerekirse, talepte bulunan Akit Taraftan tamamlayıcı bilgi isteyebilirler.
3. Talepte bulunulan Akit taraf, adresin tesbit edilememesinden veya başka sebeplerden dolayı talebi yerine getiremezse, bunun gerekçesi hakkında, talepte bulunan Akit Tarafa bilgi verecek ve sözkonusu bütün belgeleri iade edecektir.

Madde 20

Talep Sonuçlarının Bildirilmesi

1. Bir Akit Tarafın talepte bulunulan yetkili makamları, talebin yerine getirilmesinin sonuçlarını, yazılı olarak, 2. maddede belirlenen yoldan talepte bulunan Akit Tarafa bildirir. Böyle bir bildirimde bir alındı mazbatası veya toplanan maddi deliller eklenir.
2. Alındı mazbatası, muhatabın imzası ve tebliğ tarihini, tebliğe yetkili merciin ve tebliğ memurunun imza ve mühürünü, tebligatın şekli ve yeri ile, belgelerin kabulünü reddetmesi durumunda, muhatabın kabulden imtina sebeplerini ihtiva edecektir.

BÖLÜM 3

KARARLARIN TANINMASI VE TENFİZİ

Madde 21

Uygulama Alanı

1. Bir Akit Taraf, diğer Akit Tarafın vermiş olduğu aşağıdaki kararları, işbu Anlaşmada belirtilen şartlar altında, kendi ülkesinde tanıyacak ve tenfiz edecektir.

a. Mahkemelerce hukuki konularda verilen kararlar,

b. Tazminat ile ilgili cezai konulardaki mahkeme kararları,

c. Hakem organlarının kararları.

2. İşbu Anlaşmada atıfta bulunulan “kararlar” mahkemeler tarafından onaylanan sulh bildirimlerini de kapsayacaktır.

Madde 22

Tanıma ve Tenfiz Talebi

1. Kararların tanınmasına ve tenfizine ilişkin talep, doğrudan doğruya talepte bulunulan ülkenin yetkili mahkemesine yapılacaktır.

2. Bu talebe şunlar eklenecektir:

a. Kararın aslına uygun bir örneği. Bu örneğe, Kararın geçerliliği ve infaz kabiliyeti bizzat karardan anlaşılmadığı takdirde, yetkili makamlar tarafından verilecek bir belge eklenecektir.

b. Mahkemeye gelmeyen ve aleyhinde karar verilen tarafın, usulüne uygun olarak mahkemeye davet edildiğini ve hukuki ehliyetsizlik halinde mahkeme önünde gerektiği şekilde temsil edildiğini tevsik eden bir belge.

c. Hakem kararının tanınması ve tenfizi için talepte bulunulması halinde, hakemlik yetkisini gösteren tahkim sözleşmesinin bir örneği.

Madde 23

Tanıma ve Tenfizî Reddî

21.maddede belirtilen kararlar veya hakem kararları, talepte bulunulan mahkemelerce, aşağıdaki durumlarda tanınmayacak veya tenfiz edilmeyecektir:

1. Kararların veya hakem kararlarının talepte bulunan Akit Tarafın mevzuatına göre, hukuken icra kabiliyetini haiz olmaması,
2. Talepte bulunan Akit Tarafın adli makamının, talepte bulunulan Akit Tarafın mevzuatına göre, davaya bakma yetkisini bulunmaması,
3. Kararların ittihaz olduğu Akit tarafın kanunlarına göre, yargılamaya katılmayan ve aleyhinde karar verilen tarafın, usulüne uygun olarak davet edilmemiş olması veya hukuki ehliyetsizliği sebebiyle, savunma veya muteber bir şekilde temsil edilme hakkından yoksun bırakılmış olması,
4. Talepte bulunulan Akit Tarafın hakem mercilerinin veya mahkemelerinin aynı anlaşmazlık konusu ile ilgili olarak, aynı taraflar arasında açılmış bulunan davada nihai karar vermiş olmaları veya davaya bakmakta olmaları veya aynı anlaşmazlık konusunda üçüncü bir Devlet tarafından verilen nihai kararı tanımış olmaları.

Madde 24

Tanıma ve Tenfiz Usulleri

1. Kararların tanınması ve tenfizi, talepte bulunulan Akit Tarafın mahkemelerince, kendi milli kanununun usullerine göre kararlaştırılacaktır.
2. Talepte bulunulan mahkeme, sadece İşbu Anlaşma hükümlerinde belirtilen şartların yerine getirilip getirilmediğini incelemekle yetinecektir.

Madde 25

Tanıma ve Tenfizin Etkisi

Akit Taraflardan birinin adli makamlarınca verilmiş kararlar, diğer Akit Tarafın mahkemeleri tarafından tanındıktan veya tenfiz edildikten sonra, bu sonuncu tarafın mahkemelerince verilmiş kararlarda olduğu gibi aynı etkisi haiz olacaktır.

Madde 26

Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi

Hakem kararları, bu kısmın 3. bölümünde belirtilen diğer şartlara ilaveten, aşağıdaki koşulları ihtiva ettiği takdirde, tanınacak ve tenfiz edilecektir:

1. Talepte bulunulan Akit Tarafın kanunlarına göre, hakem kararının ticari ihtilaflar hakkında verilen hakem kararları kapsamında olması

2. İlgili tarafların yazılı hakemlik anlaşmasına istinaden veya ortaya çıkan yeni şartlardan doğan hukuki anlaşmazlıklar nedeniyle hakemlik kararı alınmış olması ve hakem kararının hakemlik anlaşmasıyla tespit edilen yetkiye göre verilmiş olması.

3. Talepte bulunulan Akit Tarafın kanunlarına uygun olarak, bu maddenin 2'nci paragrafında zikredilen anlaşmanın geçerli olması.

Madde 27

Kıymetli Eşyaların Ülke Dışına Çıkarılması ve Paranın Transferi

İşbu Anlaşmanın kararların tenfizine ilişkin hükümleri, Akit Tarafların para transferi ve kıymetli eşyaların ülke dışına çıkarılması ile ilgili mevzuat ve konularını ihlal etmeyecektir.

Madde 28

Tanık ve Bilirkişi Celbi

1. Talepte bulunan Akit Taraf, bir tanık veya bilirkişinin kendi adli makamları önüne bizzat çıkmasını gerekli addediyorsa, bu hususu, davetin tebliği ile ilgili talebinde dercedecek ve talepte bulunulan Akit Taraf tanık veya bilirkişiyi sözkonusu adli makamlar önüne çıkmaya davet edecektir.

2. Davetin tebliğine ilişkin talepler, ilgili kimselerin adli makamlar önüne çıkması için tesbit edilen tarihten en az iki ay önce talepte bulunulan Akit Tarafa iletilecektir.

3. Talepte bulunan Akit Taraf, Tanık veya bilirkişinin beyanlarını, talepte bulunan Akit Tarafa iletacaktır. İşbu maddenin 1. bendinde öngörülen durumda, talep veya davetiyelerde, ödenecek tahmini ödenek ile yolluk ve iâşe giderleri gösterilecektir.

Madde 29

Tanık ve Bilirkişi Ücretleri

Talepte bulunan Akit Tarafça bir tanığa veya bilirkişiye verilecek iâşe bedeli dahil, ödenek ve yol masrafları, bu kimsenin ikamet yerinden itibaren hesaplanacak ve en azından ifadesinin alınacağı ülkede yürürlükte olan tarifeler ve yönetmeliklerde öngörülen miktarlara eşit olacaktır.

Madde 30

Tanık ve Bilirkişinin Korunması

1. Hangi uyrukluksa olursa olsun, bir davet üzerine talepte bulunan Akit Tarafın adli makamları önüne çıkan bir tanık veya bilirkişinin, talepte bulunan Akit Tarafın ülkesine girişinden önce işlemiş olduğu

suçlardan veya tanıklığı veya bilirkişilik beyanından dolayı, hakkında cezai mesuliyeti mucip kovuşturma yapılamaz, tutuklanamaz veya şahsi hürriyetinden hiçbir şekilde mahrum bırakılamaz.

2. Bir tanık veya bilirkişi, talepte bulunan Akit Tarafın adli makamlarınca hazır bulunmasına gerek kalmadığı hususu kendisine tebliği edildiği tarihten itibaren 15 gün içinde, talepte bulunan Akit Tarafın ülkesini terketmediği takdirde 1. bentte öngörülen korunmadan yararlanamaz. Ancak, bu zaman süreci, tanık veya bilirkişinin kendi elinde olmayan sebeplerle talepte bulunan Akit Tarafın ülkesini terkedemediği sürenin dışında tutulacaktır.

3. Şahadette bulunması veya bilirkişilik yapması için davet edilen kimse herhangi bir zorlayıcı tedbire tabi tutulmayacaktır.

KISIM III NİHAİ HÜKÜMLER

Madde 31

Onay ve Yürürlüğe Girme

İşbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesi onaylanmasına bağlıdır. Onay Belgeleri Ankara'da teati edilecektir. Bu Anlaşma Onay belgelerinin teatisinden itibaren 30 gün sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 32

Sona Erme

İşbu Anlaşma Akit Taraflardan her birinin diplomatik yoldan yazılı fesih bildiriminde bulunduğu tarihten itibaren 6 ay süreyle yürürlükte kalacaktır. Aksi takdirde, İşbu Anlaşma geçerliliğini koruyacaktır.

Türkçe, Kazakça, Rusça ve İngilizce dillerinde ikişer nüsha halinde ve bütün metinler aynı şekilde geçerli olmak üzere Almati'de 13 Haziran 1995 tarihinde yapılmıştır. Uyuşmazlık halinde, İngilizce metin geçerli olacaktır.

Yukarıdaki hükümleri tasdiken Akit Tarafların tam yetkili temsilcileri İşbu Anlaşmayı imzalamışlardır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ADINA

Hikmet Çetin

Başbakan Yardımcısı

KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ

ADINA

İmangali Tasmaganbetov

Başbakan Yardımcısı